

РОЗГОРТАННЯ БОЙОВИХ ДІЙ НА ТЕРИТОРІЇ ВОЛИНСЬКОЇ ГУБЕРНІЇ У 1915 р.

Аналізуються події, які відбулися на території Волинської губернії, зокрема в її західних повітах, у 1915 р., у період, коли ці землі перетворилися з прифронтової зони в місце безпосередніх бойових дій. Аналізуються збройні сутички, які відбулися у 1915 р. на волинських теренах між російською армією і військом Центральних держав, визначаються особливості перебігу військових дій і подій, що їх супроводжували, на західноволинських теренах.

Ключові слова: Волинь, Волинська губернія, Перша світова війна, бойові дії, біженці, збройні сили.

Постановка проблеми та її актуальність. Другий рік Першої світової війни ознаменувався активізацією бойових дій на східному фронті. У цей період Волинська губернія увійшла до театру бойових дій. На її території у 1915 р. зосереджувалися значні військові сили ворогуючих сторін, що призвело до цілковитої руйнації усталених традицій життя і побуту місцевого населення, появи біженців й евакуйованих, запустіння садиб німців-колоністів. Зміни у щоденному устрої місцевого населення, викликані втягненням волинських повітів у бойові дії, почали негативно відображатися на господарстві краю та добробуті волинян.

Територія Волинської губернії продовжувала насичуватися військовими регулярних армій – російської, австро-угорської, німецької. Мобілізаційні заходи, які вже більше ніж півроку проводилися у Волинській губернії, негативно вплинули на баланс чоловічого і жіночого населення краю. Крім того, головний тягар щодо утримання вояків російської армії ліг на місцеві органи влади і волинян, які стали заручниками європейських політиків. Означені вище аспекти,

Дем’янюк Олександр Йосипович, кандидат історичних наук, професор кафедри соціально-гуманітарних наук та суспільних відносин, Луцький інститут розвитку людини Університету “Україна”, м. Луцьк.

© Дем’янюк О.Й., 2013

які особливо гостро проявилися на волинських теренах у 1915 р., залишаються маловивченими.

Аналіз попередніх досліджень. Вивченням проблем Першої світової війни дослідники займалися ледь не від часу закінчення війни. Проте більшість аспектів регіонального значення не піддавалася широкому вивченню. Після проголошення незалежності України, з'явилися публікації присвячені окремим "українським" сторінкам тієї війни. Серед них глибиною дослідження та неупередженістю оцінок виділяються роботи О. Соловйова, Б. Заброварного, Б. Бернадського[1], які присвячені особливостям перебігу подій Першої світової війни на території Волинської губернії. Напрацювання науковців у цій царині однак не дають підстав вважати, що всі проблемні питання отримали свої відповіді. Одним із дослідницьких напрямів, які потребують додаткового вивчення, є події та їх наслідки, які відбулися у Волинському краї упродовж 1915 р.

З огляду на стан розробки даної проблеми, *метою статті* є висвітлення становища, в яке потрапила Волинська губернія під час Першої світової війни; зміни, характеристика воєнних подій, які відбувалися на волинських теренах у 1915 р.

По закінченні першого року війни в середовищі пересічних громадян Російської імперії починає зароджуватися невдоволення перебігом бойових дій: війна, яка мала відбуватися поза межами держави династії Романових, прийшла на терени Волинської й Подільської губерній. Місцеве волинське населення поступово почало втрачати інтерес до війни, військової повинності й військової служби. Волинською губернією ширяться випадки ухилення від мобілізації. Фіксуючи цей факт, Волинське губернське жандармське управління 15 січня 1915 р. надсилає донесення своєму керівництву про те, що місцеві селяни намагаються нелегальним шляхом одержати звільнення від призову або тимчасову відстрочку [2, с. 134].

Негаразди в управлінні російською армією відбулися на перебігу бойових дій на східному фронті. Навесні 1915 р.

ситуація на фронті почала змінюватися на користь Центральних держав. У травні-червні російські війська виявилися не готовими до прориву австро-угорськими та німецькими військами їхньої оборони в районі Горлице – Тарнов. Росіяни змушені були відступити і зайняти оборону по лінії Холм – Володимир-Волинський – Броди – Бучач [3, с. 160].

Російські війська, відступаючи на схід, забирали із собою місцеве цивільне населення (переважно – державних службовців, духовенство, інтелігенцію) й руйнували панські маєтки, двори, палили села. У повітові центри Волинської губернії циркулярно надійшли розпорядження про підготовку до евакуації державних установ і органів місцевої влади.

Навесні 1915 р. відчутною стає нестача коштів для забезпечення потреб армії, фінансування місцевих видатків. З місцевих бюджетів вилучено частину надходжень потреби армії. Рівненська міська дума до витрат, які покривалися за рахунок спеціальних засобів, віднесла: найм приміщень для війська, страхівка міських споруд, відведених під збірний пункт, утримання сімей запасних чинів і ратників ополчення, мобілізованих на дійсну службу, витрати, пов'язані з обставинами військового часу [4, арк. 3 зв]. Вона ж 18 червня 1915 р. перераховує в комітет великої княжни Тетяни Миколаївни 300 руб. для надання допомоги постраждалим від воєнних дій [5, арк. 129-129 зв].

На початку літа 1915 р. Волинську губернію поступово почали наповнювати біженці з Галичини, розміщення яких у прифронтівій зоні, безсумнівно стало помилкою російського військового командування. Адже з просуванням лінії фронту на схід їх доводилося евакуювати все далі у тил. Луцькому виконавцю з військових справ 4 червня було надіслано телеграму, в якій зазначалося, що з Горохова до Луцька прямують 376 селянських сімей з майном на підводах. Вони виселені з Городецького повіту в Луцький повіт за циркулярним розпорядженням генерал-губернатора Галичини Г. Бобринського [6, с. 49].

Спочатку переселенців розміщували в районі Луцька, Володимира-Волинського, Дубна [7, с. 21], згодом у таборах

під Рівним та Житомиром. Характерною картиною того часу було переказане біженцем з Галичини: “До нас приїхав стражник, оглянув вози, коні і худобу та сказав, що у Рівному уряд скуповує худобу на м’ясо для армії і добре платить, а коні і вози можна продати в Житомирі” [8, с. 55]. Скупчення військових, біженців і примусово вивезених з Галичини різко загострило потребу у товарах першої необхідності та продуктах харчування у західноволинських повітах.

У липні 1915 р. місцеві органи управління отримали циркулярне розпорядження про негайну евакуацію жителів населених пунктів Західної Волині з тридцятиверстної смуги по лінії Локачі – Свинюхи – Горохів [9, с. 2]. У першу чергу підлягали вивезенню документи та працівники урядових установ, органів місцевого самоврядування інші посадові особи та члени їх сімей.

Улітку 1915 р. територія Західної Волині остаточно увійшла до театру бойових дій. Австро-угорські війська поступово почали завойовувати населені пункти Волинської губернії силами 1-ї армії з липня та 2-ї армії з серпня 1915 р. [10, с. 357]. У червні 1915 р. ними захоплено Рожище і навколишні села. Було спалено суконні фабрики на Вовнянці, розібрано третину цегляних будинків, а цеглу використано для будівництва укріплень. На місцевому цвинтарі австрійське командування розташувало спостережний пункт.

Активні дії армій Центральних держав спричинили відступ та передислокацію російських військ, а також додаткові мобілізаційні заходи. Ковельський повітовий військовий начальник полковник Пучков у своєму рапорті начальнику Варшавської місцевої бригади вказував на те, що усі ратники повіту, які підлягали стройовій службі, були мобілізовані в липні 1914 р., 20 вересня 1914 р. та 1 квітня 1915 р. [11, с. 421]. Усього до жовтня 1915 р. з Волинської губернії на військову службу забрано 170 тис. осіб, з них майже 68 тис. запасних, 40 тис. ратників першого розряду, близько 60 тис. призовників [12, с. 27]. Усі звільнені від військової служби чоловіки віком від 18 до 45 років мобілізувалися для виконання трудових повинностей. Для потреб

армії використовувався селянський реманент та худоба. У Володимир-Волинському повіті для будівництва військових переправ біля Коритниці та Кладнева місцевому справнику доручено провести набір 300 підвод із навколишніх сіл. У прифронтових волостях усе суспільне життя було підпорядковане підготовці до боротьби з австро-німецькими військами.

На початку серпня австро-угорські війська рушили в сторону Володимира-Волинського. Успішні дії 3-ї російської армії під командуванням генерала від інфантерії Л. Леша в районі Холма на короткий час цей наступ призупинили. Однак за кілька днів австро-угорське військо вийшло на лінію Турійськ – Володимир-Волинський. 16 серпня 1915 р. 11-та і Бузька армії захопили Ковель, Володимир-Волинський та Горохів [13, с. 294]. За наказом Верховного головнокомандувача російських військ майже половину особового складу 8-ї армії було перекинуто північніше для нівелювання переваги австрійських армій, яка намітилася на лінії Ковель – Володимир-Волинський [14, с. 160]. Виникла загроза захоплення австрійцями Луцька.

Війська Західного фронту під тиском австрійських та німецьких військових частин відійшли в напрямку Ратно – Кобрин, у результаті чого між флангами двох фронтів – Південно-Західного та Західного – утворився розрив. Південно-Західний фронт встановився на лінії Броди – Луцьк – Чорторійськ [15, с. 18].

За таких обставин штаб німецьких військ, зважаючи на об'єктивні військово-позиційні обставини та погодні умови, виступав за перехід до позиційної війни. Австрійські й угорські воєначальники вважали за необхідне продовжувати наступ, адже відбулося розірвання фронтів, російські частини були дезорієнтовані через відсутність чіткого плану дій у командування Південно-Західного фронту. Австрійський головнокомандувач генерал К. фон Гетцендорф, перегрупувавши 1-шу і 4-ту австрійські армії, почав втілювати в життя свій план, який полягав у захопленні території у межах Луцьк – Дубно – Рівне, щоб там об'єднатися з німецькими військами [16, с. 169].

У серпні-вересні 1915 р. російське командування, щоб не допустити оточення своїх військ, яке неминуче би настало після відходу їх із Перемишля і Львова вирішує відступити по усьому фронту. Поспіхом почали евакуюватися найважливіші державні установи, місцеві органи влади. Так, Луцька міська управа евакуювалася в Житомир поспіхом, без плану евакуації 16 серпня 1915 р.

Загалом до середини осені 1915 р. евакуювано шість повітів Волинської губернії: Ковельський, Володимир-Волинський, Луцький, Дубенський, Острозький та Рівненський. Готувались до евакуації Новоград-Волинський, Житомирський, Кременецький повіти та м.Житомир. У звіті евакуаційної комісії зазначено, що всі промислові підприємства вивезені з Дубенського, Кременецького, Новоград-Волинського, Рівненського, Староконстантинівського, Луцького, Острозького та Ізяславського повітів.

Обіцяний для підкріплення головнокомандувачем Південно-Західного фронту генералу від кавалерії О. Брусилову армійський корпус, який складався з ратників ополчення, у призначений час до Луцька не прибув. Його командир генерал С. Стельницький даремно очікував поповнення в місті. Зрештою 31 серпня він з кількома батальйонами та Оренбурзькою козакою дивізією залишив Луцьк і почав відступати у напрямі Рівного. У цей же день австрійці зайняли повітовий центр.

Уже 1 вересня 1-ша австро-угорська армія розпочала наступ на Дубно, а 4-та армія повела наступ на Рівне. Після захоплення Дубна командувач 1-ї армії генерал Данкль розгорнув наступ на Рівне. Однак на той момент командувач 8-ю армією вже зумів стабілізувати фронт зусиллями військ генералів С. Стельницького та А. Денікіна. Генерал С. Стельницький змушений був комплектувати свій корпус на ст. Клевань Рівненського повіту, куди той прибув 2 вересня. Після доукомплектування армійського корпусу 4-ю Залізною стрілецькою дивізією він зайняв оборонну позицію на правому фланзі 8-ї армії вздовж р. Стубла. Крім цього, генерал О. Брусилов спрямував у район Олександрії

конвойний ескадрон та Оренбурзьку козачу дивізію, а під Деражною – 7-му та 11-ту кавалерійські дивізії [14, с. 162].

Для підсилення бойових потуг “необстріляного” армійського корпусу генерал О. Брусилов направив у Клевань 4-ту Залізну стрілецьку дивізію на чолі з генералом А. Денікіним. Про становище, яке склалося в цьому волинському містечку наприкінці серпня 1915 р., А. Денікін пізніше зазначав: “Привівши дивізію форсованим маршем у Клевань вночі, я застав там повний хаос. З боку Луцька наступали австрійці, тиснучи на наші ополченські дружини і спішену кінноту, ніякого фронту по суті вже не було, і шлях на Рівне був відкритий” [17, с. 273].

Швидкий відступ російської армії й оперативна пере-дислокація частин 8-ї армії в районі Рівного дозволили при-зупинити наступ австрійського війська. Генерал О. Брусилов, розуміючи, що наявними в його розпорядженні силами довго стримувати наступ австрійців не вдасться, вимагав від головнокомандувача Південно-Західного фронту генерала М. Іванова підкріплення. Таке підкріплення врешті-решт надійшло у вигляді армійського корпусу на чолі з генера-лом А. Зайончковським й відразу було спрямоване в район с. Степань для зміцнення правого флангу 8-ї армії.

Генералом О. Брусиловим було розроблено план контр-атаки ворога. Кінцевою метою контрнаступу визначено пере-несення фронту на лінію річок Стир та Іква й відвоювання населених пунктів Луцьк і Рожище [18, с. 46].

Відтак, 23 вересня 1915 р. у результаті контрнаступу 4-ї Залізної стрілецької дивізії генерала А. Денікіна на кілька днів було звільнено Луцьк. Штурму Луцька певною мірою допоміг фактор несподіванки і той факт, що, проводячи артобстріл вночі, командир дивізії розсекретив місце своєї дислокації. Під час боїв за Луцьк 4-та Залізна стрілецька дивізія взяла в полон 158 офіцерів та 9773 солдатів авст-рійської армії [17, с. 280]. При цьому й сама значно пост-раждала, втративши близько 40% від свого складу.

Вдало проведена російським військом операція по за-хопленню Луцька та навколишніх територій схвилювала командування ворожих армій. Після оперативної наради

вирішено здійснити флангову атаку російських частин. Німецькі війська, які надходили зі сторони Ковеля, склали реальну загрозу правому флангу 8-ї армії. Тому головнокомандувач Південно-Західним фронтом генерал М. Іванов наказав відвести армію О. Брусилова на лінію Берестяни – Олика – Млинів, а армійському корпусу “сховатися у лісах східніше Колок і, коли німці втягнуться по дорозі Колки – Клевань, несподівано вдарити їм у фланг, а решті фронту перейти тоді у наступ” [14, с. 162; 17, с. 280].

Однак ця тактична схема генерала М. Іванова не спрацювала, оскільки великі сухопутні та кавалерійські сили неможливо було таємно перекинути в умовах волинського Полісся. Щоб не дати німцям вклинитись у свій правий фланг і відірвати його від 3-ї армії, яка на той час входила до складу Західного фронту, О. Брусилов змушений був розтягти правий фронт армії до Колок і далі до Кухоцької Воли [14, с. 166]. Отримавши у підкріплення 2-гу стрілецьку дивізію, він сформував армійський корпус і поставив перед ним задачу відвоювати у ворога м. Чорторийськ та залізничну станцію. У результаті вдало спланованої операції 14-та німецька піхотна дивізія, яка стояла на лівому березі р. Стир від Рафалівки до Чорторийська, була знищена. Внаслідок осінньої операції 8-ої армії генерала О. Брусилова фронт пішов на зимівлю по лінії Кременець – Дитятичі – Дубно – Перешів – Хром'яково – Богуславка – Куликовичі – Чорторийськ – Більська Воля – Локниця [19, с. 187].

Про важливість подій, які відбувалися на волинському театрі бойових дій, свідчить той факт, що, перебравши на себе обов'язки верховного головнокомандувача, російський імператор Микола II проінспектував армії Південно-Західного фронту. 12-13 жовтня він відвідав у Рівному штаб 8-ї армії.

Період бойового затишшя з листопада 1915 р. за задумом головнокомандувача Південно-Західним фронтом генерала М. Іванова, слід було використати для ведення збройної боротьби в тилу ворога, щоб не дати йому вкоренитися на окупованій території. Він пропонував організувати мобільні

партизанські загони на основі особового складу кінних дивізій. Спосіб формування, кавалерійська основа загонів і відсутність відпрацьованої тактики ведення зимового кінного партизанського бою викликали критику серед командармів Південно-Західного і Західного фронтів.

Основною перешкодою швидких маневрених атак стали лінії оборони ворога, які суцільною хвилею тяглися по усьому фронту і заглиблювалися в тил на 10–30 км. Подолати таку перешкоду непоміченим видавалося надзвичайно складно. Доводилося використовувати за провідників місцевих селян. Вони проводили партизанів через примерзлі болота, ліси, водні артерії, надавали іншу допомогу.

Тактика використання кавалерійських загонів в тилу ворога на волинському Поліссі виявила ряд недоліків. Насамперед це – неможливість використовувати кінні загони на відкритій та заболоченій місцевості. При переході в піший напад необхідно було десь залишити коней і потурбуватися про їх сховок.

Зразком ведення партизанської кавалерійської війни може слугувати досвід командира 1-ї бригади Першої Донської козачої дивізії генерал-майора П. Краснова, який ще з осені 1915 р. практикував нечисленні за кількістю учасників, однак ефективні за результатом, кавалерійські рейди в тил противника. У ході осінніх боїв кавалеристи генерала П. Краснова несподівано для ворога розпочали бойову операцію у глибокому тилу в районі Ковеля. Розгромивши німецький штаб, вони захопили оперативні плани, секретне листування, знані трофеї [20, с. 29].

Останньою військовою операцією 1915 р. на волинських теренах став грудневий наступ військ Південно-Західного фронту в районі м. Дубно, який завершився невдало. Австро-німецькому командуванню не вдалося досягнути своєї стратегічної мети – вивести Російську імперію з війни і воювати лише на Західному фронті. Росії не вдалося перевести війну на Балкани й змінити ситуацію в Сербії на свою користь.

Основна маса військ з одного та іншого ворожих таборів готувалася до затяжної перманентної війни. Відносно затишшя на Східному фронті восени 1915 р. використане

супротивниками для перегрупування сил, доукомплектування військових частин особовим складом, амуніцією і зброєю. В Російській імперії за осінь 1915 – зиму 1916 рр. до лав діючої армії було мобілізовано 5,6 млн чоловік [21, с. 276], що дозволило поповнити армії Південно-Західного фронту.

Упродовж фронтового затишшя почастишали випадки порушення армійської та бойової дисципліни, збільшилася кількість злочинів. У війська Південно-Західного фронту надходить розпорядження штабу головнокомандувача фронтом: “Для боротьби зі збільшеною злочинністю серед нижчих чинів армії, зважаючи на умови воєнного часу Головнокомандувач визнав за необхідне дозволити військовим начальникам піддавати підлеглих йому нижчих чинів тілесним покаранням розгами у дисциплінарному порядку, надавши командирам полків право наказувати розгами до 25 ударів, а командирам бригад – до 50 ударів” [22, с. 63].

Для підняття стану бойової готовності свого війська використала осінньо-зимове фронтове затишшя й Австро-Угорщина. Окремі частини було відправлено в тил на доукомплектування і вишкіл, в окопах побільшало кулеметів, гармат, мінометів, бомбометів й боеприпасів до них.

Висновки. Можемо констатувати, що під час літньо-осінньої кампанії 1915 р. фронт проліг по території Волинської губернії. У західних волинських повітах йшли жорстокі, кровопролитні бої. Військом країн Центрального блоку були захоплені землі Луцького, Ковельського, Володимир-Волинського, частково Рівненського, Дубненського й Острозького повітів. Однак успіхи воюючих блоків не стали визначальними і переломними у війні на Східному фронті – “з’ясування стосунків” було перенесено на 1916 рік.

1. *Соловійов О.* Бойові дії на Волині в роки Першої світової війни / *О. Соловійов* // Науковий вісник ВДУ. Історичні науки. – 1998. – № 1. – С. 46–50; *Заброварний Б.* Окремі проблеми суспільно-політичної ситуації на Волині в роки Першої світової війни / *Б. Заброварний, Б. Бернадський* // Минуле і сучасне Волині та Полісся: Ковель і ковельчани в історії України та Волині. Матер. XII Всеукр. наук. істор.-краєзн. конф: Зб. наук. праць: у 2 ч. – Луцьк : Надстир’я, 2003. – Ч. 1. – С. 304–306.

2. *Заброварний Б.Й.* Українське село в роки Першої світової війни: навч. посіб. / Б.Й. Заброварний, О.Г. Михайлюк. – Луцьк : Надтир'я, 2002. – 148 с.
3. *Науменко А.* До історії бойових дій на Волині під час Першої світової війни / А. Науменко // Минуле і сучасне Волині та Полісся. Сторінки воєнної історії краю: Наук. зб.: Вип. 30: Матер. XXX Всеукр. наук.-практ. істор.-краєзн. конф. – Луцьк: МП “Пульс”, 2009. – С. 160-164.
4. Державний архів Рівненської області, м. Рівне (далі – Держархів Рівненської області), ф. 616, оп. 1, спр. 2.
5. Держархів Рівненської області, ф. 165, оп. 1, спр. 28.
6. Державний архів Волинської області, м. Луцьк (далі – Держархів Волинської області), ф. 3, оп. 1, спр. 1577.
7. Центральний державний історичний архів України, м. Київ (далі – ЦДІАК), ф. 278, оп. 1, спр. 751.
8. *Влодарчик А.* Втікачі (біженці) з рідних осель в 1915 році (Спогад з Першої світової війни) / А. Влодарчик // Літопис Волині. – 1967. – Чис. 9. – С. 53–59.
9. Державний архів Житомирської області (далі – Держархів Житомирської області), ф. 70, оп. 1, спр. 74.
10. *Дем'янюк О.Й.* Перша світова війна на волинському Поліссі / О.Й. Дем'янюк // Минуле і сучасне Волині та Полісся. Старовижівщина з глибини століть: Наук. зб.: Вип. 28: Матер. XXVIII Волинської обл. істор.-краєзн. наук. конф. – Луцьк : МП “Пульс”, 2008. – С. 357–361.
11. Держархів Волинської області, ф. 266, оп. 1, спр. 14.
12. Держархів Житомирської області, ф. 206, оп. 1, спр. 40.
13. ЦДІАК, ф. 278, оп. 1, спр. 280.
14. *Брусилов А.А.* Мои воспоминания / А.А. Брусилов. – М.: Воениздат, 1946. – 264 с.
15. Российский государственный военно-исторический архив, г. Москва, ф. 2067, оп. 1, д. 3341.
16. *Зайончковский А.М.* Мировая война. Маневренный период 1914–1915 гг. на русском (европейском) театре / А.М. Зайончковский. – М., Л. Воениздат, 1929. – 234 с.
17. *Деникин А.И.* Путь русского офицера / А.И. Деникин. – М.: Современник, 1991. – 300 с.
18. *Соловйов О.* Бойові дії на Волині в роки Першої світової війни / О. Соловйов // Науковий вісник ВДУ. Історичні науки. – 1998. – № 1. – С. 46–50.
19. *Патер І.* Союз визволення України: проблеми державності і соборності / І.Г. Патер. – Львів : Ін-т українознавства НАН України, 2000. – 288 с.

20. Брусиловський прорив на Волині: факти, цифри, дати, документи, матеріали, карти, телеграми, мемуари, фотографії, раритети / упоряд. І. Пасюка. – Луцьк: ПВД “Твердиня”, 2006. – 96 с.
21. *Ростунов И.* Русский фронт Первой мировой войны / И. Ростунов. – М. : Воениздат, 1976. – 366 с.
22. Держархів Рівненської області, ф. 104, оп. 1, спр. 2.

Надійшла до редколегії 02.09.2013 р.

Рецензент: А.І. Харук, доктор історичних наук, доцент, завідувач кафедри гуманітарних дисциплін, Академія сухопутних військ імені гетьмана Петра Сагайдачного, м. Львів

Демьянюк А.И.

РАЗВЕРТЫВАНИЕ БОЕВЫХ ДЕЙСТВИЙ НА ТЕРРИТОРИИ ВОЛЫНСКОЙ ГУБЕРНИИ В 1915 г.

В статье анализируются события, которые имели место в Волынской губернии, особенно в ее западных уездах в 1915 г., когда эти территории превратились из прифронтовой зоны в место непосредственных боевых действий. Анализируются вооруженные столкновения, произошедшие в 1915 г. на территории Волынской губернии между русской армией и войсками Центральных государств, определяются особенности хода военных действий и событий, которые им сопутствовали, на западноволыньских землях.

Ключевые слова: Волынь, Волынская губерния, Первая мировая война, боевые действия, беженцы, вооруженные силы.

Demianyuk O.

FIGHTING ACTIONS DEVELOPING AT THE TERRITORY OF VOLYN'S REGION IN 1915

The actions which have happened at the territory of Volyn' region, especially in its western districts in 1915, when these lands from near-front zone turn into the place of fighting actions, are analyzed in the article. Armed fights, which happened in 1915 at Volyn's lands between Russian army and troops of Central countries, are analyzed. Peculiarities of actions and events course which accompanied them at West-Volynian lands are determined.

Key words: Volyn, Volyn's region, First World War, fighting actions, refugees, armed forces.